

Є У ВОЛОДИМИРЦІ ПЛОЩА КОВПАКА

ПРО війну розповідають багато і кожен по-своєму. В одному сходиться всі: війна – це погано. Це – горе, смерть близьких і рідних. Це – матеріальні і душевні втрати. Війну ніхто не любить, вона несе лише негатив.

І любимо ми тих мужніх оборонців, хто протистоїть погуму війни, хто з нею бореться і перемагає. Тарих людей ми називаємо Героями. Ми ними гордимось. На їх честь називаємо вулиці і площі, і лайнери, і літаки, шахти і міста. Їх імена носять школи та вищі навчальні заклади. І мало хто знає, скільки потрібно було сил, щоб вийти переможцем із ворожих засідок і пасток контррозвідки, щоб із декількох перемог здобути одну – Геройську.

До таких людей ми відносимо двічі Героя. Його ім'я – Сидір Артемович Ковпак. Є у Володимирці площа, яка носить його ім'я. І розташувалася вона на трикутнику біля ПМК-173. Раніше тут посеред площі стояв металевий пам'ятник "Серп і Молот", приурочений до 50-річчя утворення СРСР. На Серпі в перші роки були намальовані герби всіх 15-ти радянських республік. Потім їх замінили республіканськими прапорами, а згодом взяли і зовсім зафарбували Серп і Молот у червоний колір. В роки Незалежності Серпа і Молота просто демонтували. А площа...

Площа має своє ім'я. На сесії Володимирецької селищної ради депутати назвали цей перетин трьох доріг площею Сидора Ковпака. Вулиця Сагайдачного довгий час називалася Червоноармійською. Це головна вулиця, яка перетинає площу. І ця назва відповідала змісту. Німці з мадьярами у нашому районному центрі стояли з 3 липня 1941 року по 10 січня 1944 року. У вересні 1939-го (пишуть 17, а насправді на Пречисту, 21 вересня) із сторони Канонич вступили перші війська Червоної армії. А 13 січня 1944 року цією вулицею до Володимирця зайшли війська 397-ї Стрілецької дивізії. Перед ними в містечко повернулися народні месники і партизанського загону імені Кармелюка, яким командував Олексій Нілович Шитов.

Червоні партизани у нашому краї ще називали ковпаківцями. Були партизани свої, як загін Кармелюка, були заслані, як ось загін «дядя Пет» (Бринського). Він мав приземлитися у білоруських лісах, а попов в українські. Про це він дуже гарно описує в своїх спогадах.

Воювали на нашій землі й партизани-ковпаківці. Книга "Від Путивля до Карпат" стала свідченням щоденником-хронікою. За українську партизанку заговорили тоді поневолені Європа. Пттер не чекає такого "нахабства" від поневоленого народу, який сім'ями йшов у ліси. Як би не замовчували історики, а між Клеванню і Клепосиві Сарненського району дали бій німцям об'єднані сили червоних партизан і вояків УПА.

Що б хто про партизан не говорив, народні месники усяк кольора вписали свою яскраву сторінку у летопис визволення рідного краю. Ніхто не хотів, щоб чужинці ходили по рідній землі. Змушували вивчати їхню мову, шанувати і виконувати їхні закони, користися їх порядком.

У той буремний час в когорті партизан виникає легендарна особистість – Сидір Артемович Ковпак. Народився він 13 (25 травня) 1887 року у селищі Котельва (тепер райцентр Покровської області), в сім'ї селянина-бідняка. В УРЕ Сидір Ковпак зазначений як один із легендарних організаторів партизанського руху Великої Вітчизняної війни, генерал-майор (1943), двічі Герой Радянського Союзу (1942, 1944). Член КПРС з 1919 року. Учасник 1-ї світової війни. Кавалер двох Георгієвських орденів (при царі вони славилися, як Герой при Союзі).

У роки громадянської війни Сидір Ковпак

омоловав у с. Котельві партизанський загін, що бився проти австро-німецьких окупантів і дивізія Сидір Артемович брав участь у боях на Східному фронті в складі 25-ї Чапурської дивізії, у 1920-тих – в боях проти військ Врангеля. В 1921-26 роках – в військом у Великому Токмаку (тепер м. Токмак), Генічеську, Криному Розі, Павлограді; потім працював на господарській, радянській і партійній роботі. В 1937-41 роках – голова Путивльського миськихолинному Сумської області. Під час Великої Вітчизняної війни 1941-45 років – командир Путивльського партизанського загону, згодом – з'єднання партизанських загонів Сумщини, член неформального ЦК КП(б)У.

У 1941-42 роках з'єднання під командуванням Сидора Ковпака здійснило незані і новітні в практиці війни рейди по території Сумської, Курської, Орловської і Брянської областей. 1942-43 – рейд з Брянських лісів на Правобережну Україну по території Гомельської, Пінської, Волинської, Ровенської, Житомирської і Київської областей. Карпатський рейд 1943 року ввійшов в історію війни і став прикладним уроком у військових дисциплінах. Ці рейди відіграли велику роль у розгортанні партизанського руху проти німецько-фашистських окупантів.

У січні 1944 року Сумське з'єднання партизанських загонів було перейменовано на 1-у українську партизанську дивізію ім. С. А. Ковпака. В 1947-67 роках Сидір Ковпак працював заступником Голови Президії, з квітня 1967 – член Президії Верховної Ради УРСР. На XVI-XIX, XXI-XXIII з'їздах Компартії України обирався членом ЦК. Депутат Верховної Ради СРСР 2-7-го скликань. Депутат Верховної Ради УРСР 2-7-го скликань. Нагороджений 4 орденами Леніна, орденом Червоного Прапора, іншими іншими нагородами, медалями. Не стало Сидора Артемовича 11 грудня 1967 року. Поховано його у Києві.

Першу розповідь про Сидора Артемовича та його рейди бачимо в книзі "Солдати Малої землі". А згадувана повість "Від Путивля до Карпат", яка вийшла друком у 1979 році, більш детально описує партизанські походи в тилу ворога.

Не скрізь і не всюди місцеве населення було задоволене походом ковпаківців. Звісно, що партизани змушені були збирати собі провіант. А якщо врахувати, що тилом йшов не один загін, а десяток і більше... Настрої зрозумілі.

Але в часи незалежної України, коли мінялися назви вулиць, площа Сидора Ковпака залишилася із своїм іменем. І тут Ковпака врятувала «партизанська» хитрість, назва площі просто заховалася у верховітті дерева. А ще один момент такої пошани ховається у біографії самого Сидора Артемовича. Ковпак мав неабачність поkritикувати самого Сталіна за 1933 рік і репресії 1937 року, сказав правду у війну. Добивався справедливості і щодо товаришів, яких репресували. Досвідчений стратег і тактик, він розумів, що у Москві його "чорний ворос" брати не буде.

А потім почалася війна. Політична ситуація змінилася. Авторитет Ковпака серед простих трудящих ріс і ріс. Як члену ЦК, йому партія до речі вквіт відповіальність за партизанський рух. Чесний і прямолінійний, 55-річний Сидір Ковпак пройшовся такими стежками і з таким дійсно всенародним рухом опору, що про нього заговорили в стайках і Гітлера, і Сталіна.

Прочитайте книгу про нього. Історія завжди повчальна. І збережена у віках площа Сидора Ковпака у Володимирці – тому яскраве свідчення.

Записала Галина ТЕТЕНЬКА.
Фото Івана Артюшка.